

A hóból is megárt a sok. [A *jó*ból is megárt a sok].

A szóból is megárt a sok. [A *jó*ból is megárt a sok].

Nyugtával dicsérd az adóellenőrt. [Nyugtával dicsérd a *napot*].

Szegény ember kézzel *nőz*. [Szegény ember kézzel *főz*].

Vak *tyúk* is talál *kakast*. [Vak *tyúk* is talál szemet].

Amit ma *megtehetsz*, *tedd meg*. [Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra].

A látszat csal, de a *csaló* nem mindig *lát-szik*. [A *látszat* néha *csal*].

Nem mind *arany*, aki költő. [Nem mind arany, ami fénylik].

PéNZ *csingi-lingi*, kutya *vau-vau*. [A pénz beszél, a kutya ugat].

És végezetül, a szerzők több éves munkájának eredményeképpen létrejött könyvet ajánlom elsősorban a nyelvek frazeológiai rendszerének kutatásával foglalkozó nyelvész-kollégáknak, műfordítóknak, tolmácsoknak, szótáríróknak, tanároknak, hallgatóknak, valamint mindazoknak, akik egy-egy nyelv frazeológiai kincse rejtelméi iránt érdeklődnek.

Györke Zoltán

Jörg Roche – Ágnes Einhorn – Ferran Suner (Hsg.)

Unterrichtsmangement

Tübingen: Narr Francke Attempto, 2018. 344 p.

ISBN 978-3-8233-3

Tanításszervezés lehetne a magyar címe e kiadványnak, amelyet jeles hazai és külföldi kutatók, oktatók, szerzők állítottak össze – német nyelven. A tanulmánykötet nyolc fejezetet tartalmaz és a nyelvтанárképzésben illetve továbbképzésben részt vevőknek szól a német nyelvтанításról: az oktatási folyamat

tervezéséről, értékeléséről, minőségbiztosításáról, a tanítás tanulásáról. A tanulmányok a sikeres nyelvтанítás, tanterv- és tananyagfejlesztés alapjául is szolgálhatnak, a nyelvтанárok, intézmények és intézményvezetők, de akár kiadók számára egyaránt hasznosak lehetnek.

Nyelvтанári tapasztalatomra támaszkodva igyekszem reflektálni a tanulmánykötet minden fejezetére.

Öveges Enikő taglalja és elemzi az *Európai Referenciakeret* szerepét az idegen nyelv oktatásában, valamint a tantervek és tanmenetek készítésének folyamatában. A szerző széles körű rálátással rendelkezik e területen, és meggyőzi az olvasót arról, hogy fenti iránymutató dokumentum sokat tehet a nyelvi kompetencia mérésében, annak átláthatóságában, ugyanakkor segít tájékozódni a nyelvтанárnak a nyelvoktatás minden szegmensében. A kérdést itt is feltehetjük: vajon kap ekkora hangsúlyt a mindennapokban, ismerik a pedagógusok eléggé behatóan ahhoz, hogy valódi iránymutatásul szolgálhassanak a tanítási célok megtervezésében, a tananyag fejlesztésekor, sőt a mérés-értékelés folyamatában is?

A tanítási óra megtervezéséhez Sandra Ballweg tanulmányai nyújtanak segítséget, rámutatva az egyéni különbségek és a differenciálás mind sürgetőbb voltára. Az óra megtervezése veszi igénybe a legtöbb időt, és tervezés nélkül aligha létezhet megfelelő oktatás, pontosabban oktatási folyamat. A szerző rámutat arra, hogy az óratervezésnél nemcsak az óra menetére kell gondolnunk, hanem a megfelelően kiválasztott feladatokra is, de a megvalósítható és elérendő tanítási és tanulási célok is ugyanolyan fontos szerepet játszanak. Az óra megtervezése akkor mondható sikeresnek, ha minden, a tanulócsoportban jelen lévő tanuló fejlődéséhez hozzájárul, figyelembe véve az egyéni különbségeket is. A szerző leszögezi, hogy az óra megtervezését számtalan oktatásméleti, társadalmi, tudományos, szakmódszertani, politikai és személyes meggyőződés is befo-

lyásolja, amelyeknek mindenkor tudatában kell lennünk. Gondolatai megfontolásra és tovább gondolásra érdemesek.

A kötet harmadik és negyedik fejezete Vigh Tibor kutatásait mutatja be. A két fejezet összesen hat tanulmányával a pedagógiai folyamat kiemelten fontos részét elemzi, mégpedig a nyelvi tesztek szerepét a kommunikatív nyelvoktatásban, a tesztfeladatok összeállítását és a nyelvi teljesítmény mérését. Azt hiszem, minden pedagógus elismeri, hogy az oktatás egyik legérzékenyebb területéről van szó, és az is egyértelmű, hogy a mérés-értékeléshez szükséges ismeretek és azok alkalmazása meg is haladja a nyelvtanári munka kereteit, egy nyelvtanár kompetenciáját. A feladatok ilyen pontosságú mérése és célnak megfelelő összeállítása nem okvetlenül tartozik a tanári munkakör alapvető feladataihoz. Ez egy külön szakma, amely ugyanolyan fontos, mint például maga a tanítási folyamat, annak megtervezése, vagy a tanulók motivációja. A nyelvi tesztek összeállítása, megírása az egyszerűbb feladat, ha az ebből fakadó következményekre gondolunk, akkor már egy komplexebb kérdés előtt állunk. A szerző nagyon helyesen vetíti elének az értékelés fontosságának mibenlétét, azt, hogy a megírt tesztek pozitív és negatív hatással is tudnak lenni az oktatási folyamatra, de ami még ennél fontosabb az az, hogy a tanulói teljesítmény megítélésének eszköze. A kérdés mindig ugyanaz, mire használjuk a mérések eredményét? A pedagógiai munka egyik legmeghatározóbb kérdése. Ugyanazon eredmény lehet kiváló és kevésbé eredményes eszköz a tanár kezében.

Einhorn Ágnes, a következő tanulmány szerzője által említett fejlesztő értékelés nagy lépés lehetne a nyelvoktatásban, amely sajnos gyakran csorbát szenved a keretfeltételek hiánya miatt. Ennek ellenére mindenkor szem előtt kell tartanunk, hogy az eredmények prezentálása, annak fejlesztő funkciója az oktatási folyamatot erőteljesen befolyásolja, nemcsak a diák, hanem a tanár munkája sikerének szempontjából is. Mindenképp egyet

kell értenünk azzal, hogy a tanuló bevonása a saját munkájának értékelésébe elengedhetetlen, és kisebb-nagyobb mértékben sok-sok pedagógus alkalmazza is. A szerző további javaslatai is megfontolandók. Az első fejezetben tárgyalt *Közös Európai Referenciakeret* az értékelésben is fontos szerepet játszik, mert pozitív megfogalmazásával, azzal, hogy a tanuló tudására és nem hiányosságára mutat rá, szintén fejlesztő hatású. A mérés-értékelést és a nyelvi tesztek összeállítását a szerzők példákkal is alátámasztják, amelyek meggyőző erővel bírnak és segítik az elmélet értelmezését is.

A KER – véleményem szerint – nem vált még a hazai nyelvoktatás vezető dokumentumává. A tankönyvkiadók teljes mértékben erre támaszkodva fejlesztik tananyagaikat, de a közoktatást sokkal inkább az jellemzi, hogy a tanítási folyamatban elsősorban a tankönyv biztosítja a megfelelő nyelvi szintet, az értékelésben pedig a kész tesztek, a tankönyvekben található modellesztek segítik a nyelvtudás mérését. Ahogy fent is említettem, a megfelelően összeállított, validált, objektív tesztek készítése meghaladhatja a nyelvtanári kompetenciát. Előre mutatónak és kiemelten fontosnak tartom a szerző javaslatát, hogy egy teszttel ne csak egy szintet igyekezzünk mérni, hanem a tesztek feladata a nivellálás legyen. Minden nyelvtanuló magasabb szintet tud elérni a receptív készségek esetében és alacsonyabb szintet ér el a produktív készségeknél. A magyar oktatáspolitikában is megfontolandó, hogy pl. az emelt szintű érettségivel elérhető B2 szint esetében 80% felett célszerű lenne beiktatni a felsőfokú tudásról szóló tanúsítványt is. Azt is el tudnám képzelni, hogy a nyelvi érettségi eredményét egy részletesebb dokumentum tartalmazná, ahol akár készségenként feltüntetnék az elért eredményeket, és ezzel együtt a szinteket is. Sok nyelvtanuló az árnyaltabb eredmény birtokában motivációt érezhetne a nyelvtanulás folytatására a felsőoktatásban is, a nyelvvizsga bizonyítvány megszerzésével nem tekintené lezártnak nyelvi fejlődését.

dését. Ugyanez természetesen vonatkozik a középszintű érettségire is.

A minőségbiztosítás és órávezetés fejezetei, amelyek szerzői Olga Solovyova, Major Éva és Jörg Roche, részletesen bemutatják a nyelvoktatásban végzett minőségbiztosítás elemeit, kritériumait és Roche annak gyakorlati alkalmazását egy német főiskolán. A minőségbiztosítás elsősorban az iparban gyártott termékek minőségének ellenőrzésére jött létre, de a technikai civilizáció mind erőteljesebb terjedésével az oktatásban is helyet követelt magának. Kérdés maradhat azonban, hogy be tudja-e tölteni a szerepét és mi is pontosan a szerepe? Szolgálja azt a célt, amelyet elérni hivatott?

Az oktatásban három kiemelten fontos kritériumról beszélhetünk, az eredmény-, a folyamat- és az értékorientált szemléletről. A legtöbb oktatásban használatos minőségbiztosítási rendszer az eredmény- és folyamatorientált szemléletet ötvözi.

Az oktatás minőségét nagyon sok tényező befolyásolja, és e fejezetben szereplő tanulmányok is óvatosan kezelik a kérdést, hogy mitől is nevezhető jónak az oktatás. Amiben mindenki egyetért az az, hogy a jól képzett, nagy szaktudással bíró és kompetens tanár nagyon sokat tehet a minőségért.

Jörg Roche a főiskolai oktatást érintő nyelvtanítási és nyelvtanulási kérdéseket fessegeti. Elsősorban a jelenlegi németországi helyzetre reflektál, ahol nagyon sok külföldi hallgató tanul, és nyelvi szintjük számtalan élethelyzetben meghatározza sikerüket, tanulásban, beilleszkedésben egyaránt. Véleménye szerint az ilyen kurzusokat oktatók számára elengedhetetlen lenne a német mint idegen nyelvi képzés, de a célország kultúrájának, értékorientáltságának ismerete is, az interkulturális ismeretekkel együtt.

Einhorn Ágens és Dieter Uessler az iskolai mindennapok minőségbiztosítási eljárásait ajánlja figyelmünkbe. Akár saját gyakorlati tapasztalataimra is gondolva egyet kell értenem azzal, hogy az önértékelés az egyik legfontosabb része a minőségbiztosításnak,

de ugyanilyen fontos a munkaközösség és az iskolavezetés értékelése, valamint a más intézményekkel történő összehasonlítás is. Időről időre felül kell vizsgálni minden oktatási intézményben a tanítási célokat is. Ez Magyarországon sokszor egy kötelezően elvégzendő és inkább csak dokumentumokban szereplő leírássá válik, és a tantestületek kis része teszi ezt magáévá és iktatja be a mindennapok munkájába. Ennek oka nem feltétlenül a pedagógusok hozzáállásában keresendő, sokkal inkább a szabadidő hiánya okozza ezt, pontosabban a szabadidejükből további munkára fordítandó idő, mert a rájuk nehezedő terhek nem teszik lehetővé az elvárások minden szinten történő teljesítését. A szerzők is megemlítik, hogy a tanári közösségekben sok esetben félelmet, elutasítást tapasztalhatunk az újdonságokkal szemben. Iskolai szinten bizalomra és együttműködésre lenne ahhoz szükség, hogy a közösen megfogalmazott célok elérését „mérni” lehessen.

A tanulmánykötet utolsó fejezete a tanítás tanulása kérdésével foglalkozik, és egy mindenkor nagyon érdekes kérdést vet fel: tanulható-e a tanítás, vagy e munka sikeres végzéséhez olyan adottságokra van szükség, amely nem sajátítható el csupán tanulással. Majorosi Anna igényesen mutatja be a magyarországi helyzetet és reflektál annak megvalósíthatóságára. A formális és nem-formális tanulási formák egyaránt helyet kapnak a tanulmányban. A felnőttképzésben ugyanolyan paradigmaváltásra van szükség, mint a diákok tanításában. A tevékenykedtető (élményalapú) tanítás ugyanolyan népszerű a felnőttek körében is, mint ahogy a diákok között. Az online továbbképzések szintén népszerűek és keresettek, sokkal jobban alkalmazkodnak a mai igényekhez és lehetőségekhez.

Ahogy említettem is, a tanárok és diákok hasonló módon „taníthatók”, ennek ellenére a tanulási folyamatok mutatnak különbséget.

A szerző tanulmányában bemutatja a ma hazánkban honos továbbképzési lehetőségeket, mert a tanárok periodikus továbbképzése a rendszerváltás utáni pedagógia gyakorlat és

az eltelt néhány évben bevezetett oktatáspolitikai lépések elengedhetetlen feltétele.

A tanári továbbképzéseket nagyon fontosnak tartom és azt hiszem, mindannyiunknak meg kell ragadni ezeket a lehetőségeket, mert csak így érhető el az, hogy lépést tudjunk tartani saját hivatásunk hazai és nemzetközi eredményeivel, azok bevetettségével az oktatásban. E szükségszerűség mellett nagyon fontos szerepét még abban látom, hogy segíti a pedagógusokat – mint a szociális pályákon leginkább érintetteket – a kiegészítésben és legyőzésében. A folyamatos továbbképzések segítenek életben tartani és folyamatosan bővíteni tudásunkat, figyelembe véve a tárgyi tudás bővítését, de a pedagógiai és pszichológiai ismeretek folyamatos frissítését is.

Einhorn Ágnes nagyon jól látja, hogy ezek a továbbképzések biztosítják az oktatás modernizálását, új impulzusokat adnak, amelyeket segítenek legyőzni a mindennapok monotonitását és magát a stresszt is.

A tanárok továbbképzésének megszervezésében ugyanazon kritériumok játsszák a főszerepet, ahogy a diákok esetében is (tevékenykedtetés, kooperációs tanulás, tanulói autonómia és a valósághoz való kapcsolódás).

A tanulmány sokféle továbbképzési lehetőséget mutat be, kezdve a tanfolyamoktól vagy rendezvényektől egészen az online hálózatok továbbképzési lehetőségéig.

Ami mindenképp megemlítendő, az az iskolai fejlesztő program, amely egy olyan komplex továbbképzési lehetőség, amelyben a tantestület minden tagja részt vehet és az iskola pedagógiai munkájának teljes megújítását teszi lehetővé. Nagy örömeinkre szolgál, ha ilyen kezdeményezésről hallunk.

Ferran Suner tanulmánya is a továbbképzéseket elemzi és rámutat arra a nagyon fontos elvárásra, hogy a tartós eredmény érdekében nem elengedő részt venni a képzésen, hanem lehetőséget kell arra is biztosítani, hogy az ott tanultakat bekapcsolhassuk a tanórai munkába és reflektálhassunk azok hatékonyságára.

Azt hiszem, minden nyelvtanár egyetért azzal, hogy a továbbképzések után szerencsés lenne az eredményeket, a tapasztalatokat is megbeszélni.

A fenti tanulmánykötet írásait jó szívvel ajánlom a nyelvtanár kollégák figyelmébe.

Sóti Ildikó

Magyar Sára **A magyar mint idegen nyelv oktatása.**

Fogalmak, helyzetek, megoldások

Nagyvárad: Partium Kiadó, 2017. 96 p.

ISBN 978-606-8156-83-5

Magyar Sára *A magyar mint idegen nyelv oktatása* című kötetében többéves tapasztalatait adja tovább kollégáinak és az érdeklődőknek. A szerző a Partiumi Keresztény Egyetem (PKE) oktatója, az általa bemutatott módszertan kidolgozója és kivitelezője 2013 óta, heti egy előadás és egy szeminárium időtartamban. Erre azért van szükség, mert Romániában egyre több olyan diák kerül magyar tannyelvű iskolába, aki nem beszél anyanyelvi szinten a magyart, viszont a magyartanárok, tanítók nincsenek módszertanilag felkészítve erre a helyzetre. A kötet tulajdonképpen egy előadás-sorozat írott változata, 7 előadás anyagát tartalmazza, mindegyiknek az elején kulcsszavakkal, célkitűzésekkel, a végén pedig kérdésekkel, feladatokkal, forrásokkal és irodalommal. A fakultatív magyar nyelvi oktatás eddig mostohagyermek volt a romániai közoktatásnak, sem az oktatási tartalmak, sem a formák nem voltak tisztázva, így hiánypótló a munka. A bemutatott tantárgycsomag a romániai speciális helyzetekhez igazodik, azonban nyilván adaptálható más határon túli oktatásra is.

Az első előadás címe: *A MID-oktatás Romániában? Fogalmak, helyzetek, lehetőségek.* (A MID a magyar mint idegen nyelv